

Szenegál sportja: a *laamb*

Bármily hihetetlen is, de Szenegálban nem a futball, hanem a birkózás a legnépszerűbb sport. Az 1950-es évek óta a birkózás Szenegálban tömegsporttá vált, amely komoly szponzorokat és óriási

tömegeket vonz. A nagy profi küzdelmeket stadionokban folytatják, többtízszáz nézősereg előtt, és egy-egy győzelemért - a szponzorpenzerekkel együtt - a legjobbak akár százezer-háromszázezer dollár körüli összeget is kaphatnak, amely egy olyan országban, ahol a napi átlagkereset 2 dollár és ahol a lakosság több mint fele munkanélküli és nyomorban él, elképesztő

gazdaságnak minősül. Közel 60.000 (!) regisztrált birkózó van, akikhez évente átlagosan 4.000 új bajnokaspiráns csatlakozik. A birkózóbajnokok, mint például Yékini (Yakhya Diop), Tyson (Mohamed Ndao), vagy az éppen regnáló bajnok, Balla Gaye 2, aki a 15 évig verhetetlen Yékinit taszította le alig 2 perc 6 másodperces küzdelemmel a trónjáról, nemzeti sztárok, példaképek Szenegálban. Istenként tekintenek rájuk, képüket taxisok, buszvezetők a marabuk képei mellé rakják ki. 2005-ben még mozi film is készült a birkózásról (The Wrestling Grounds (L'appel des arenas). Hatalmas show zajlik itt, hiszen aki megveszi a jegyet egy birkózó meccsre, az nemcsak egy, hanem öt-hat mérkőzést lát, az azokat övező táncos, hosszú, dobos éneklős show-val, megnézheti a meccsek előtti misztikus felkészülést.

A szenegáli birkózás eredetileg a serer törzs tradicionális sportja volt, melyet a törzs öregjeinek temetésén vagy az aratást befejezését követően vívtak. Már a XIV. században lejegyezték Boukar Djilak Faye nevét, aki a Shaloum-delta környékén fennálló Sine Királyság bajnoka volt. Eredetileg a birkózó

küzdelmek a költői hajlamú serer hajdonok balladáinak éneklésével és a *laamb*-nak nevezett dobszóval (innen ered a sport mai, wolof nyelvű neve: "*laamb*") kísérvé zajlottak. Idővel minden etnikum elkezdte a sportot, így lassan törzsek közötti sporttá vált. Míg tradicionálisan a fiatal férfiak a birkózás révén próbáltak feleséget találni, bizonyítani férfiasságukat, megbecsülést szerezni a falujuk számára, addig ma már a szponzorok által a sportba investált pénz és a televíziós közvetítések révén a hírnév, gazdagság forrása, a szegénységből való kitorés egyik lehetősége. A küzdelem célja, hogy az ellenfél feje, háta vagy

mindkét keze és lába a földet érje vagy felemelve a kör alakú, mély homokkal borított küzdőterületen kívül kerüljön, melynek szélét homokzsákok jelölik. A birkózók nagyon kemény edzéseken vesznek részt, hogy tökéletes, minden részletében kidolgozott izomzatot, testet és állóképességet, erőt szerezzenek. A reggelt a tengerparti homokban futással kezdik, melyet erőnléti gyakorlatokkal tűzdelnek meg (például a személyesen is megcsodált több száz méteres előre illetve hátrafelé történő békajárással, fekvőtámaszokkal, guggolásokkal, kitörésekkel), majd ezt követi a konditermi edzés, majd a délutáni tényleges birkózó edzés, amelyen a fogásokat gyakorolják. De a győzelemhez nemcsak a saját erő a fontos, hanem szerencse is kell, és az esélyek növelése érdekében "mágiát" is gyakorolnak. A profi birkózók mindennapjaik teljes egészében áthatja a szemmel és átokkal verés elleni

folyamatos védekezés, a jó szellemek segítésének elnyeréséért folytatott szertartásokon való részvétel, amulettek (*gris-gris*) hordása, melyek védelmezik a negatív behatásoktól. A profi rangadók előtt mindegyik birkózót fétispapok veszik körbe és alkalmazzák rajtuk szerencse és győzelemhozó praktikáikat, mivel elterjedt az a nézet, hogy a győzelmet nagyrészt a szellemek segítsége és nem a komoly fizikai felkészülés hozza meg. Gyakori például, hogy a jó szerencse növelése érdekében a talpukat szerencsehozó kövekhez dörzsölik, olajjal, krémekkel kenik be a testüket, vagy testükre

amuletteket kötnek, aggatnak. A marabuk által készített és megáldott, különböző színű szenteltvízzel fürdenek és ezt öntik a fejükre, locsolják az arcukba. Küzdelem közben nem viselnek mást, mint a jó erősen megkötött ágyékkötőket, melybe fém és bőr amuletteket, a Koránból vett idézeteket valamint a marabuk által készített növényi keveréket varrnak. Akár a shumozók,

igyekeznek ebbe belekapaszkodni, és ellenfelüket az egyensúlyából kibillenteni.

Dakari utazásom során volt szerencsém egy birkózó iskola edzését végignézni, ahol a jövő bajnokai magukat és ellenfelüket nem kímélve készültek a következő megmérettetésre. A mély homokban futással kezdtek, majd guggolva, békajárásban köröztek az udvaron, fekvőtámaszok, egyéb bemelegítő gyakorlatokat következnek, majd a vérre menő páros küzdelmek. Egyszer talán majd közülük kerül ki a következő Balla Gaye 2, a jelenleg is regnáló nemzeti hős, aki címét 2019. januárjában kívánja megvédeni az újabb trónkövetelőtől, Modou Lo-tól.